

Un llibre recupera de l'oblit la vida de 50 dones represaliades

Maltractades pels franquistes per haver lluitat per la llibertat

FIGUERES

SÒNIA FUENTES

Cinquanta dones republicanes, represaliades, condemnades o empresonades pel règim franquista són ara les protagonistes del llibre que publica CCG Edicions, dins la col·lecció Llibres dels Quatre Cantons. Les autores són la presidenta i secretària de l'Associació de familiars de represaliats pel franquisme, Aida Lorenzo i Esther Llorenç, que després del seu primer llibre *Hores de vetlla* recuperen ara de l'oblit la memòria d'unes dones que van patir per ser valentes: "Es tracta del recull de les vides i del trist destí de 50 dones que van lluitar per la llibertat". Després d'investigar durant mesos en arxius de guerra de centenars de represaliats, surten ara a la llum la vida d'aquestes dones que, com Aida Lorenzo, van viure en la seva carn múltiples maltractaments. Lorenzo és filla d'un guàrdia civil fidel a la república que va ser afusellat a Girona pels franquistes.

Un destí tràgic

Entre les biografies hi ha la de Salvadora Catà, de 37 anys i veïna de Girona. Per viure i alimentar els seus fills rentava la roba dels soldats de la caserna, situada al costat de casa seva. Les venjances de les seves veïnes la van portar a la mort, deixant dos fills que van haver de créixer a l'hospici. Va ser la primera dona afusellada, a les tàpies del cementiri de Girona. Segons la sentència se l'acusava de ser militant del POUM i d'haver participat en diferents aldarulls els primers dies de l'aixecament. Ella ho va negar sempre, però no va poder evitar la mort. La seva principal denúncia va acusar 5 persones més.

La segona dona afusellada de Girona va ser Matilde Sabaté de 36 anys, soltera, mestra i veïna de Sils. El 9 de maig de 1939, La Falange Espanyola Tradicionalista de Sils va dir d'ella: "fou miliciana amb armes, saquejadora i destructora d'imatges religioses, companya inseparable del president del comitè revolucionari i assassí de José Soto Cortes. Estava afiliada al partit sindical CNT y va exercir de mestra de l'escola parvularia de

DONES REPUBLICANES

A l'esquerra, Salvadora Catà, la primera dona afusellada a Girona. A la dreta, Maria Dorca, que es va salvar de la pena de mort

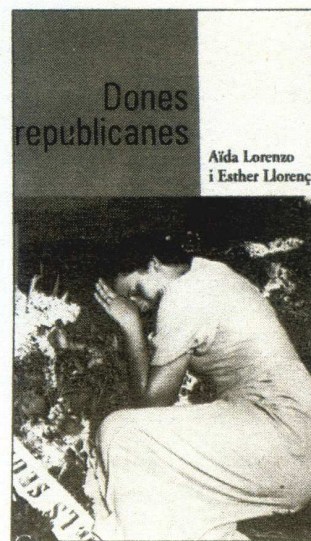

la Generalitat de Catalunya d'aquesta població". Les mestres van ser de les dones més perseguides pels franquistes. Matilde va ser condemnada a pena de mort. Va passar 18 mesos a la presó seminari de Girona. Va patir un sofriment psicològic terrible. El 28 de juny de 1940, acompanyada de 10 persones més, va ser assassinada a les tàpies del cementiri de Girona.

Maria Dorca Blanch també va ser condemnada a mort, però ella va tenir la sort que se li commutés la pena. Era mestra de l'escola de nenes de Vilamacolum. Es va enamorar d'un noi del poble. Per casar-se amb la Maria, el noi va haver de deixar la noia amb qui festejava. El pare d'aquesta noia és un dels denunciants de la Maria. Les atrocitats que se li imputaven són una gran mentida, explica la filla. Deien d'ella que era del comitè revolucionari d'aquella localitat, es vestia de miliciana i sortia

amb el comitè a cremar esglésies. La van empresonar, primer a Figueres i després a Girona, en unes condicions inhumanes. Va ser posada en llibertat després d'un llarg periple i cinc anys de presó. A la presó de Mallorca va trobar-se amb l'Enriqueta Juncà, una altra protagonista del llibre.

Juncà tenia 42 anys, estava casada, i era de Figueres. Una dona moderna que s'ocupava del seu negoci, del seu home i dels seus fills. Tenia una lleteria. Era treballadora i d'esquerres. Això molestava les altres dones que no podien ser com ella. Va ser jutjada el 17 de novembre de 1939 per rebel·lió militar. Se l'acusava de ser amant d'un tal Bellostas, distingit per la seva acció directa en assassinats i de celebrar a casa seva reunions amb altres dirigents rojos. El fiscal va demanar per a ella pena de mort i va ser condemnada a reclusió perpètua. Va complir 30 anys de presó.

Portada del llibre